

ปัญหาในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลของเทศบาลในเขตอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

Problems in Tax Collection of the Municipality in

Ban Haad District , Khon Kaen Province

ทองเปียน ส้าราญ (Tongpren Samran)* ดร.เพ็ญณี แนนรท (Dr.Pennee Narot)**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลในเขตอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น และ เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการจัดเก็บภาษี กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ คือ ผู้บริหาร พนักงานเทศบาล พนักงานจ้างของเทศบาล และประชาชน ในเขตอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งสิ้น จำนวน 72 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาในการจัดเก็บภาษีพบว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่อง กฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีรายได้ โดยเฉพาะประเภทของข้อระเบียบกฎหมายทรัพย์สินอยู่ในระดับต่ำ (น้อยกว่า ร้อยละ 70) 2) แนวทางในการพัฒนาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ได้แก่ (1) เพิ่มบุคลากรในการปฏิบัติงาน (2) สื่อสารความเข้าใจให้กับประชาชน และ (3) มีระบบฐานข้อมูลที่ทันสมัย

ABSTRACT

This research aimed to study problems on tax collection of the Municipality Office in Ban Haad district, Khon Kaen province and propose guidelines for the development of tax collection management. The population included 72 people namely administrators, municipality officers, temporary municipality officers. It was found that: 1) problems of tax collection showed that the respondents had knowledge and understanding about the category of law was at low less 70 per cent; 2) guidelines for the development of tax collection were: (1)to increase number of personnel in tax collection, (2)to develop the public relation system so the people can get a better understanding about tax,(3)to develop data base related to tax collection practice and management.

คำสำคัญ: ปัญหา การจัดเก็บภาษี เขตเทศบาล

Key Words: Problems, Tax collection, Municipality Office

*นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของรัฐบาลแบบหนึ่ง ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 สืบเนื่องมาจาก ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2475 มาเป็นระบอบประชาธิปไตย และได้พัฒนารูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นมาตลอด ซึ่งรัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจให้กับประชาชนในท้องถิ่น ตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) โดยมีความพยายามที่จะให้ประชาชนเรียนรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตย หรือ ให้มีการปกครองตนเองของประชาชนภายในท้องถิ่นซึ่งสามารถจะตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง เทศบาลเป็นหน่วยงานของท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีรายได้รายจ่ายเป็นของตนเอง สามารถทำนิติกรรมได้ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเช่น กระทรวง ทบวง กรมการปกครองท้องถิ่น หรือตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 หมวดที่ 14 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่ทั่วไปในการดูแล และจัดการสาธารณ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น มีอิสระในการกำหนดนโยบายปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ ของตนเองโดยเฉพาะ

หน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นย่อมได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารงานโดยให้อิสระและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่น ให้จัดบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่เพื่อเกิดความคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดให้บริหารประชาชนอย่างทั่วถึงตามกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อกำหนดการแบ่งอำนาจหน้าที่และการจัดสรรรายได้ ระหว่างส่วนราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในการจัดสรรรายได้แต่ละชนิด

การจัดสรรทรัพยากรในภาครัฐ รายได้เพียงพอกับรายจ่ายตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องคำนึงถึงการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่น สถานะทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการที่ความต้องการในการพัฒนา มีมากกว่างบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดนั้นทำให้ไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการได้เท่าที่ควรจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดเก็บรายได้ ของท้องถิ่นควบคู่กันไป จึงต้องให้ท้องถิ่นมีอิสระในการจัดหารายได้โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ที่ท้องถิ่นในปัจจุบันมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายยังต้องพึ่งเงินอุดหนุนหรือภาษีจัดสรรที่ได้จากรัฐบาลกลาง

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการกระทรวงมหาดไทย ให้อำนาจในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นของตนเอง และภาษีที่รัฐจัดเก็บแล้วแบ่งให้ และจากเงินอุดหนุน

รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดหาเอง มีความสำคัญ ต่อแนวทางการขยายฐานภาษี การกำหนดอัตราภาษี การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ความโปร่งใสในการจัดเก็บภาษี การเพิ่มรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทใหม่ ๆ รวมทั้งสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแสวงหาแนวทางในการเพิ่มรายได้ในรูปแบบอื่น ๆ ท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญในการจัดเก็บภาษีเองเป็นอันดับแรกเพื่อพัฒนาศักยภาพในการพัฒนาขีดความสามารถทางการคลังท้องถิ่นมีความเป็นอิสระพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2542)

ในทางปฏิบัติ องค์กรปกครองท้องถิ่น ในประเทศไทย เกือบทุกแห่ง จัดเก็บรายได้เองจากภาษี และค่าธรรมเนียมได้น้อยมาก ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย มีสาเหตุจากปัญหาและอุปสรรคในหลายด้าน เช่น ข้อจำกัดทางสภาพขององค์กร บุคลากรในการจัดเก็บภาษี ความไม่รู้เรื่องภาษี และการนำเงินจากภาษีที่

จัดเก็บได้ไปพัฒนาได้อย่างไร ปัญหาการจัดเก็บภาษีขาดประสิทธิภาพ ปัญหาความไม่เที่ยงธรรมในระหว่างผู้เสียภาษี การจัดเก็บภาษีได้บางราย บางรายจ่ายครึ่งเดียว บางรายไม่ยอมจ่าย ซึ่งการประชาสัมพันธ์ระหว่างองค์กร กับผู้มีหน้าที่เสียภาษีขาดประสิทธิภาพ ปัญหาในเรื่องเหล่านี้หากไม่ได้รับการแก้ปัญหา และการแก้ไข จะทำให้บานปลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะขาดความชอบธรรมในการจัดเก็บภาษี ไม่สามารถที่จะบังคับในการจัดเก็บภาษีจากประชาชนได้อีกต่อไป (จรัสและคณะ, 2546) ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ฐานข้อมูลตามแผนที่ภาษีเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ข้อมูลปรับปรุงไม่เป็นปัจจุบัน หรือ ขาดงบประมาณในการจัดทำแผนที่ภาษี หรือ การจัดทำแผนที่ภาษีไม่ประสบความสำเร็จ จากการศึกษาของณรงค์ (2539) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลพบว่าชั้นของเทศบาลที่แตกต่างกัน มีผลกับคุณภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลที่แตกต่างกัน ด้านการจัดเก็บรายได้ครบถ้วน สภาพการทำงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บังคับบัญชา ระบบงาน การเมือง ความรู้ความเข้าใจของประชาชน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพในการจัดเก็บรายได้ของเทศบาล ด้านความรวดเร็วในการให้บริการ ด้านประเมินภาษีและการจัดเก็บรายได้ถูกต้องตามกฎหมาย และสิทธิศักดิ์ (2545) ได้ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนในการชำระภาษีให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่แว่น อำเภอพร้าวกะทิ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าประชาชนมีความเห็นว่าแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนในการชำระภาษีให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่แว่น ที่ได้ทำการเป็นประจำทุกปีนั้น เป็นแนวทางที่พอใช้ได้ แนวทางความร่วมมือที่สำคัญได้แก่ การเชิญชวนประชาชนมาร่วมการประชุม เพื่อประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือในการจัดเก็บภาษีชี้แจงให้ประชาชนทราบ และเข้าใจถึงหน้าที่ของตน ในด้านความร่วมมือพบว่า ประชาชนให้ความร่วมมือในการชำระภาษีทุกประเภทให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล

เป็นอย่างดี ขณะเดียวกัน นัชชา (2551) ได้ศึกษาถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ผลจากการวิจัยพบว่า ด้านประชาสัมพันธ์ มีการจัดทำเอกสาร แผ่นพับเพื่อแจกจ่ายให้กับประชาชนผู้ต้องมาเสียภาษีไม่ทั่วถึง ด้านลักษณะภาษีอากร มีการจัดเก็บภาษีในอัตราที่ต่ำ ระเบียบกฎหมาย ข้องกับล้าสมัยไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน โครงสร้าง ภาษีอากรมีการจัดเก็บซ้ำซ้อน และยังไม่เอื้ออำนวยในแง่ความสะดวกและเข้าใจง่าย เช่น ภาษีโรงเรือน และที่ดิน มีการเก็บซ้ำซ้อนกับภาษีการค้า ควรมีแบบฟอร์มเพื่อลดขั้นตอนในการชำระภาษี ด้านพนักงานผู้จัดเก็บภาษีผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ไม่เข้าใจระเบียบกฎหมายเท่าที่ควร ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดเก็บภาษี และขาดประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการตรวจสอบ ปรับปรุงฐานข้อมูลและติดตามผล การปรับปรุงฐานข้อมูลกับทะเบียนทรัพย์สินยังไม่เป็นปัจจุบัน เนื่องจากไม่ได้มีการจัดทำแผนที่ภาษี ด้านบรรยากาศไม่เอื้ออำนวยในการปฏิบัติตามกฎหมาย ภาษีอากร เครื่องมือเครื่องใช้ไม่ทันสมัย ไม่มีการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสถานที่ส่วนใหญ่คับแคบ ไม่มีแผนผังในการชำระภาษี และได้เสนอแนะว่า ควรเน้นด้านการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ทราบเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเข้าใจประโยชน์ของการเสียภาษีเป็นการสร้างจิตสำนึกในการเสียภาษีอากร และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้

เทศบาลที่จัดตั้งขึ้นใหม่ หรือเทศบาลที่ได้รับการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเทศบาลตำบล จะพัฒนาก้าวหน้าได้ ไกลแค่ไหน ปัจจัยสำคัญขึ้นอยู่กับรายได้ ที่จะนำมาพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้เท่าเทียมกับหน่วยงานอื่น หรือเทศบาลที่อยู่ใกล้เคียง ส่วนมากเทศบาลที่พัฒนาเจริญก้าวหน้าขึ้น มักจะมาจากรายได้ที่จัดเก็บเองที่มากพอที่จะบริหารจัดการ ตามอำนาจหน้าที่ได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ส่วนมากจะมีรายได้ เป็นของตัวเองมากพอ ในส่วนของรายได้ที่

ได้รับจัดสรรจากส่วนกลาง นั้นสามารถที่จะนำไปพัฒนาตามความต้องการที่เร่งด่วนได้ ไม่ต้องรอว่าจะมีเงินบริหารจัดการในส่วนที่สำคัญหรือไม่

ความต้องการของประชาชนไม่มีที่สิ้นสุด เปรียบเสมือนความต้องการของนักการเมืองที่สวมบทบาท อยู่ในอำนาจและหน้าที่ จะมีความต้องการในการพัฒนาไม่ซ้ำแบบถึงแม้ว่า การพัฒนาที่ต้องการจะให้เป็นไปตามแนวนโยบายที่กำหนดนั้นจะถูกต้องหรือถูกระเบียบกฎหมาย ที่เป็นกรอบบังคับให้พัฒนาได้ ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่ เม็ดเงินที่ใช้ทำโครงการจะสามารถทำให้เทศบาลตำบลมีความเจริญก้าวหน้าได้เพียงใด ยากยิ่งที่การพัฒนาจะลงสู่ระบบการพัฒนา เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ของเม็ดเงินที่หว่านลงเปรียบเสมือนกับรายได้ที่ต้องการจัดเก็บให้เพิ่มมากขึ้นขึ้น แต่ปัจจัยที่สำคัญ คือ รายได้ของเทศบาลตำบล มาจากเงินภาษีบางประเภท ที่บางเทศบาลสามารถจัดเก็บได้เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่บางเทศบาลไม่สามารถที่จะจัดเก็บได้ในระดับนั้นเช่น ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย ถ้าเทศบาลใดพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นระบบเกษตรกรรมเงินภาษีประเภทนี้แทบจะไม่มีให้เห็น แต่จะเป็นภาษีบำรุงท้องที่จากเกษตรกรรมมากกว่าซึ่ง ภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีป้าย ในเขตพื้นที่เมือง หรือในเขตอุตสาหกรรม จะเป็นตัวหลัก ที่ทำให้มีรายได้มาพัฒนาได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ในพื้นที่เขตอำเภอบ้านแฮด รายได้ของเทศบาลที่จัดเก็บเองส่วนใหญ่มาจากภายนอก

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษา ปัญหา ในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลในเขตอำเภอบ้านแฮด
2. ศึกษา แนวทาง ในการพัฒนาระบบการบริหารการจัดเก็บภาษี

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงปัญหาในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลในเขตอำเภอ

บ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาจากเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี ในส่วนงานจัดเก็บรายได้ ภาษีและทะเบียนทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องผู้บริหาร ประชาชนที่มาชำระภาษีและค่าธรรมเนียมให้กับเทศบาลทั้ง 3 เทศบาลตำบล ในเขตอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง ปัญหาในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลในเขตอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) รวบรวมข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น จากเทศบาลตำบลในเขตพื้นที่อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักงานการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยและวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้องสรุปเป็นประเด็นข้อคำถามแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ สอบถามข้อมูลส่วนตัว และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในการดำเนินการจัดเก็บภาษี และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ลักษณะคำถามในส่วนแรกเป็นคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิดในส่วนท้าย แบบสอบถามจัดเป็น 2 ชุด คือ สำหรับเจ้าหน้าที่ และประชาชน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารท้องถิ่น ปลัดเทศบาล ผู้อำนวยการกองคลัง พนักงานเจ้าหน้าที่จัดเก็บรายได้ พนักงานจ้างของเทศบาลในเขตพื้นที่ของอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น อย่างละ 3 คน และประชากรจาก 3 ตำบล ในอำเภอบ้านแฮด ตำบลละ 20 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 72 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าร้อยละ ความถี่ และนำเสนอ
เชิงบรรยาย

ผลการศึกษา

ผลจากการศึกษาปัญหาในการจัดเก็บภาษี
ด้านสภาพปัจจัยแวดล้อมที่สัมพันธ์ต่อการจัดเก็บภาษี
รายได้ ประเด็นความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ พบว่า
เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บ
ภาษีเชิงบวก (ร้อยละ 68.74) ซึ่งถือเป็นปัญหา เชิงลบ
(ร้อยละ 73.82) ถือว่าไม่เป็นปัญหา ประเด็นความ
เข้าใจของประชาชน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มี
ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเชิงบวก (ร้อยละ
63.13) ซึ่งถือเป็นปัญหา เชิงลบ (ร้อยละ 61.67) ถือว่า
เป็นปัญหา

ด้านความพร้อมในการปฏิบัติงาน กลุ่ม
ตัวอย่างส่วนมาก (ร้อยละ 96.67) เห็นด้วยว่า เจ้าหน้าที่
มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน ซึ่งได้แก่ประเด็น
ผู้บริหาร และผู้บังคับบัญชา มีการติดตามกำกับดูแล
การ ปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการจัดเก็บภาษี
รายได้ ถือได้ว่าเป็นประเด็นที่ไม่มีปัญหา

ด้านความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ในด้าน
สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ อาคารสำนักงานมีความ
เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่
สถานที่ทำงานหรือห้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดเก็บ
ภาษี รายได้มีความเหมาะสม และความสะดวกในการ
ปฏิบัติงาน อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ในการ
ปฏิบัติงานนอกสถานที่ อาทิยานพาหนะ เครื่องมือ
สื่อสาร มีความเพียงพอเหมาะสมและใช้งานได้ดี
อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ประจำสำนักงานมีความ
เพียงพอ เหมาะสม และ ใช้งานได้ดี อาทิ โต๊ะ เก้าอี้
คอมพิวเตอร์ เอกสารวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการ
ปฏิบัติงานสามารถเบิกใช้ หรือนำไปใช้งานได้สะดวก
รวดเร็วและทันการณ์ ความ พึงพอใจของเจ้าหน้าที่
หรือมองในภาพรวม ความความพึงพอใจของ
เจ้าหน้าที่ในด้านสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ร้อยละ 96.67

ด้านความพร้อมในด้านบุคลากร พบว่ามี
ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.67) เห็นด้วย
ในระดับที่ไม่เป็นปัญหาได้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่
ปฏิบัติหน้าที่ ด้านการจัดเก็บรายได้ มีการร่วมมือ
กัน เพื่อให้ด้านการปฏิบัติงานสำเร็จตาม เป้าหมาย
สำนักงานมีลูกจ้างเทศบาล ในจำนวนเพียงพอ ในการ
ปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีรายได้ พนักงาน
เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการด้านการจัดเก็บภาษีรายได้ มี
ความรับผิดชอบและตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ มีความ
พร้อมในด้านบุคลากร พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน
ด้านการจัดเก็บภาษีรายได้ มีการปรึกษาหารือหรือ
ประชุมทำความเข้าใจ อยู่เป็นประจำ ส่วนประเด็น
สำนักงานมีพนักงานเทศบาล เพียงพอในการ
ปฏิบัติงาน มีผู้เห็นด้วย ร้อยละ 66.67 ซึ่งถือว่าเป็น
ประเด็น มีปัญหา เพราะมีผู้เห็นด้วยน้อยกว่า ร้อยละ 70

ด้านการให้ความร่วมมือของประชาชน
พบว่า ร้อยละ 68.33 เห็นว่าประชาชนให้ความร่วมมือ
น้อย ซึ่งเป็นปัญหาต่อการจัดเก็บภาษี

ด้านความถูกต้องครบถ้วนที่ทำให้การ
จัดเก็บมีประสิทธิภาพ พบว่า ร้อยละ 67.71ของการ
จัดเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ มีผู้มาเสียภาษี ไม่ครบถ้วน
ตามจำนวนยอดที่ควรจะต้องเก็บได้และจำนวนผู้ที่ควร
จะเก็บภาษี ถือว่าประเด็นนี้เป็นปัญหา

ด้านประสิทธิภาพ ของเจ้าหน้าที่ ในการ
จัดเก็บภาษีทันตามกำหนดเวลา พบว่า ร้อยละ 93.75
เห็นด้วย กับประสิทธิภาพ ที่พนักงานสามารถ
ปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บภาษีทันตามเวลาที่กำหนด
เป็นผลดีต่อการปฏิบัติหน้าที่

ด้านความถูกต้อง ครบถ้วน ที่ทำให้การ
จัดเก็บมีประสิทธิภาพ พบว่า ร้อยละ 67.71 เห็นว่า
การจัดเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ มีผู้มาเสียภาษี ไม่
ครบถ้วน ตามจำนวนยอดที่ควรจะต้องเก็บได้และจำนวนผู้
ที่ควรจะต้องเก็บภาษี ประเด็น นี้เป็นปัญหา

ด้านความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อ
ประสิทธิภาพ ด้านความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย พบว่า

ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75) เห็นด้วย ว่าเกิดความคุ้มค่า ไม่
เป็นปัญหา

**ด้านความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อ
ประสิทธิภาพการให้ความร่วมมือของประชาชนใน
พื้นที่ในการชำระภาษี** พบว่า ร้อยละ 77.78 พิจารณา
ประเด็นการให้ความร่วมมือของประชาชนในการ
ชำระภาษี เข้าใจหลักเกณฑ์ การจัดเก็บภาษี และไม่มี
เจตนาหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งกระตุ้นเป็นกระตุ้นเชิงลบ
ถือว่าเป็นปัญหา เช่นเดียวกับในส่วนความคิดเห็นของ
ประชาชนต่อประสิทธิภาพ การให้ความร่วมมือของ
ประชาชนในพื้นที่ในการชำระภาษี พบว่า ร้อยละ
72.22 เห็นด้วยกับกระตุ้นเชิงลบ จึงถือได้ว่า
ประเด็นความร่วมมือในการชำระภาษีเป็นปัญหา

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษา ปัญหาในการจัดเก็บภาษีของ
เทศบาลในเขตอำเภอบ้านแซด จังหวัดขอนแก่น โดย
การสำรวจความคิดเห็นเจ้าหน้าที่จำนวน 12 คน และ
ประชาชน จำนวน 60 คน ภายใต้ประเด็นสภาพปัจจัย
แวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับการจัดเก็บภาษีรายได้
ได้แก่ความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่และ ประชาชน
พบว่าเจ้าหน้าที่และประชาชนเข้าใจถูกต้อง ด้าน
กฎระเบียบในการจัดเก็บค่าธรรมเนียม และค่าภาษี
บำรุงท้องที่คิดเป็นร้อยละ 70 – 100 และด้านข้อ
ระเบียบกฎหมาย ว่าทรัพย์สินลักษณะใด ต้องจ่ายภาษี
ประเภทไหน ต่ำกว่าร้อยละ 70

ด้านความพร้อมของเจ้าหน้าที่ในการ
ปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.25-98.33)
มีความเห็นว่าการกำกับดูแลจากผู้บริหาร และ
ผู้บังคับบัญชา ความพึงพอใจในด้านวัสดุ อุปกรณ์ การ
จัดเก็บรายได้ตามกำหนดเวลา การตรวจสอบติดตาม
การประชาสัมพันธ์ ไม่เป็นปัญหา สำหรับประเด็น
ความพร้อมด้านบุคลากรร้อยละ 76.67 เห็นว่าด้าน
ความพร้อมไม่เป็นปัญหา ด้านความคุ้มค่าของ
ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75) เห็นว่าไม่เป็นปัญหา

เช่นเดียวกับ ความร่วมมือในการจัดเก็บภาษีร้อยละ
77.78 และในส่วนเจ้าหน้าที่ร้อยละ 68.33 เห็นว่า
ความร่วมมือจากประชาชนเป็นปัญหา เช่นเดียวกับใน
ส่วนของประชาชนเอง

ดังนั้นปัญหา ที่พบจึงน่าจะเกิดจากประเด็น
ที่เจ้าหน้าที่ และประชาชน ตอบได้มีความถูกต้องน้อย
ต่ำกว่าร้อยละ 70 คือความเข้าใจ ในข้อระเบียบ
กฎหมาย ว่าทรัพย์สินลักษณะใดค้างจ่ายภาษีประเภท
ไหน

**แนวทางในการพัฒนาระบบ การบริหาร
จัดการ การจัดเก็บภาษี** ในส่วนแรก ควรเป็นการพัฒนา
ในส่วนที่ พบว่า เป็นปัญหา คือ ความรู้ความเข้าใจใน
ระเบียบกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการเสียภาษี ด้านความ
พร้อมของบุคลากร ความร่วมมือจากประชาชน และ
ความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย ขณะเดียวกันผู้ตอบ
แบบสอบถาม ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางเพิ่มเติม
ได้แก่ การจัดการเพิ่มบุคลากร ที่ทำหน้าที่จัดเก็บภาษี
การสื่อสารความเข้าใจให้กับประชาชนเพื่อให้เกิด
ความเข้าใจที่ถูกต้อง และส่งผลถึงประสิทธิภาพในการ
จัดเก็บภาษี พร้อมกันนี้ควรมีการพัฒนาระบบการถาม
ข้อมูลที่ทันสมัย รวมถึงข้อมูลด้านระเบียบการจัดเก็บ
ภาษีประเภทต่าง ๆ ให้ชัดเจน เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง
ตรงกันทั้งในส่วนของผู้เจ้าหน้าที่และประชาชน

อภิปรายผล

ในการศึกษาปัญหาในการจัดเก็บภาษีใน
ภาพรวมของเจ้าหน้าที่และประชาชน พบว่า มีความรู้
ความเข้าใจ ในระดับมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นราย
ประเด็น พบว่า ความเข้าใจที่ถูกต้องในแง่ของ
กฎหมาย การจัดเก็บภาษีอากร ไม่ถึงร้อยละ 70 ซึ่ง
สอดคล้องกับนภดล (2541) ที่ศึกษาการบริหารงาน
คลัง ขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดเชียงใหม่ ที่
พบว่าปัญหา การปฏิบัติงานเกิดจากตัวบุคคล ที่ขาด
ความพร้อม ในการศึกษาทำความเข้าใจ ด้านกฎหมาย
และระเบียบราชการ และสอดคล้องกับณรงค์ (2539)
ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ของ
เทศบาล คือความรู้ความเข้าใจของประชาชน

แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีตามที่ กลุ่มตัวอย่างได้ เสนอแนะ ให้มีการพัฒนาระบบบุคลากร พร้อมทั้งให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูล เพื่อการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ได้ข้อมูลที่ชัดเจนสอดคล้องกันสิทธิศักดิ์ (2545) ที่เสนอแนะแนวทางเสริมสร้างความร่วมมือของประชาชนในการชำระภาษีแก่องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ และนัชชา (2551) ที่ชี้แนะว่าการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่องจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีรายได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในเรื่อง ปัญหาในการจัดเก็บภาษีรายได้ของเทศบาลในเขตอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ผู้ศึกษาได้นำผลการศึกษามาทำหนดเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.บุคลากรในการจัดเก็บภาษีมีไม่เพียงพอ ควรมีการเพิ่มบุคลากรให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

2.ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องที่จะนำไปสู่ความร่วมมือในการชำระภาษีเพื่อให้การเก็บภาษีมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

3.ควรจัดระบบการชำระภาษีที่อำนวยความสะดวกให้ประชาชน ในการดำเนินการชำระภาษีโดยทั่วถึงกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัย แยกวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างต่างๆให้เห็นสภาพบริบท สภาพปัญหาที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถเข้าถึงปัญหาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีได้อย่างชัดเจน ตรงตาม กลุ่มเป้าหมาย และแหล่งปัญหายิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้ทำการศึกษาขอขอบพระคุณ คณาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่นทุกท่านรวมทั้งเทศบาลตำบลโคกสำราญ ผู้ให้ทุนสนับสนุน ทำให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. 2542.สรุปสาระสำคัญของระบบงานแผนที่ภาษี และทะเบียนทรัพย์สิน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์อสาธิตวิทยาดินแดน.
- จรัส สุวรรณเวลา. 2542. ศึกษาภาพทางการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบล.กรุงเทพฯ.:บริษัทสุขุมและบุตรจำกัด.
- นภคกุล บุญมา. 2541. ปัญหาบริการการคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมือง และการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นัชชา ธรโรโม. 2551. ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอ เมือง จังหวัดสงขลา.การศึกษานิพนธ์ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ณรงค์ เขมวีรัตน์. 2539 . ศึกษาผลกระทบต่อการจัดเก็บรายได้ของเทศบาล มหาวิทยาลัยรามคำแหง.บัณฑิตวิทยาลัย
- สิทธิศักดิ์ รูปขำดี. 2545. แนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือ ของประชาชน ในการชำระภาษี ให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่แวน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.